

Оцінка впливу на літосферу

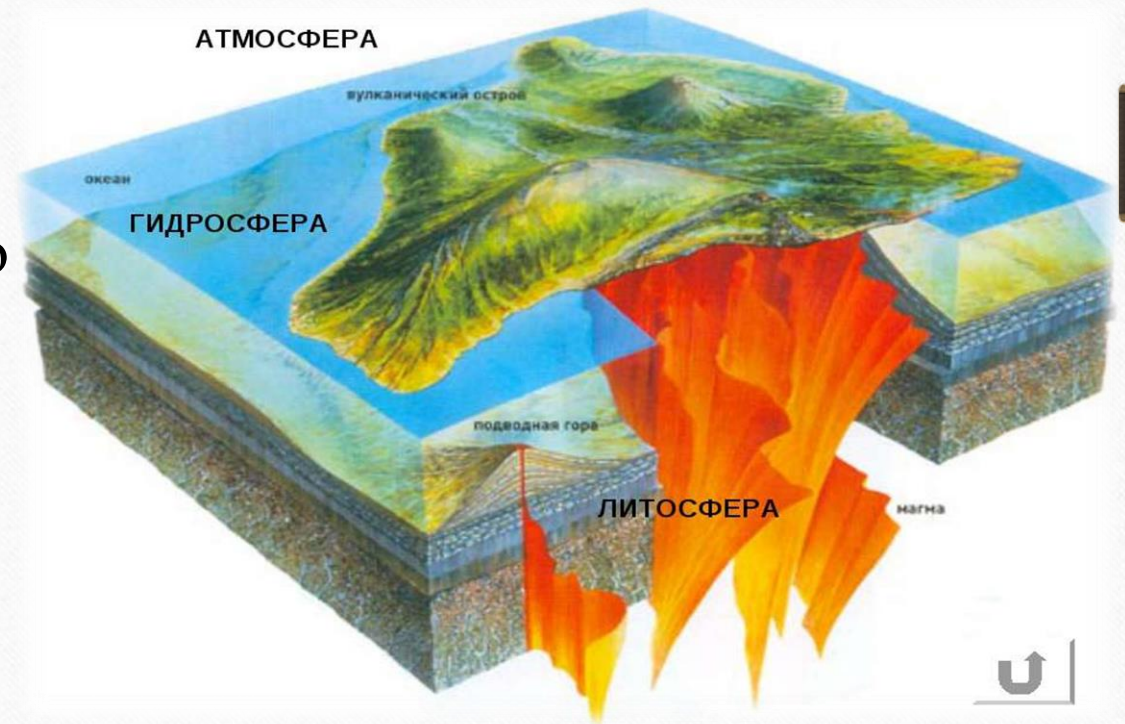
До оцінці впливу на геологічне середовище включають:

- загальна характеристика основних елементів геологічної, структурно-тектонічної будови;
- геоморфологічні особливості ландшафтів;
- аналіз існуючих і прогнозованих негативних ендегенних та екзогенних процесів і явищ геологічного та геотехногенного походження (тектонічних, сейсмічних, зсувних, сльових, карстових тощо) з урахуванням впливів проектної діяльності.

Критерії оцінювання впливу на літосферу

- прямі критерії оцінювання;
- ресурсні критерії оцінювання;
- інтегральна оцінка геологічного середовища.

Прямі критерії оцінювання

Це в основному геохімічні критерії, їх застосування пов'язане зі співставленням забруднення літосфери і її компонентів з значеннями ГДК або фоновим обліком токсичності речовин забруднювачів

Виділяють 4 рівні стану підземних вод:

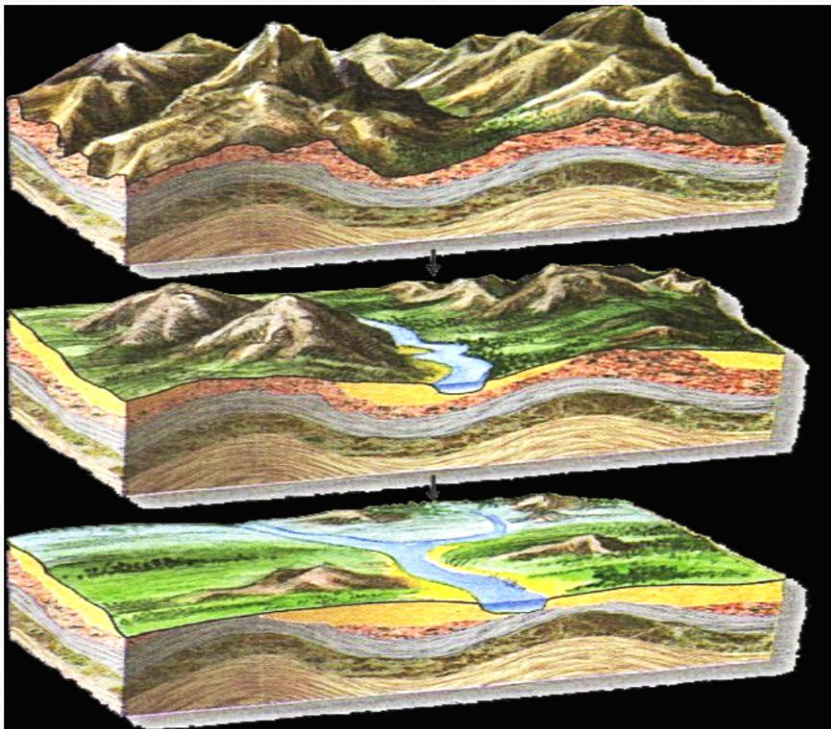
- ❖ *клас «норми»* (відносне благополуччя) – якість підземних вод не перевищує ГДК;
- ❖ *клас «ризик»* (поява постійних тенденцій негативних змін) – якість підземних вод погіршується і перевищує ГДК, але не більше 3-5 ГДК на окремих ділянках;
- ❖ *клас «кризи»* (кризовий стан) – істотне перевищення ГДК (до 10 разів);
- ❖ *клас «бід»* (катастрофічний стан) – значне погіршення якості води (понад 10 ГДК).

Екологічні нормативи якості підземних вод у порівнянні з їх максимальним природним вмістом

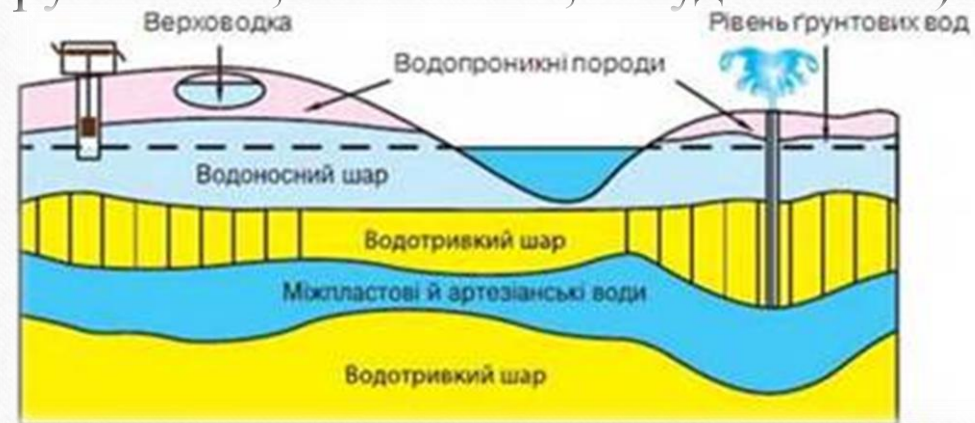
№	Елемент	Вміст хімічних елементів у підземних водах, мкг/дм ³				
		1 клас – відмінна, бажана якість води	2 клас – добра, прийнятна якість води	3 клас – задовільна, прийнят- на якість	4 клас – посередня, обмеже- но придатна, небажана якість води	Максимальні кон- центрації хімічних елементів у підземних прісних водах [21, 22]
		I	II	III	IV	V
1	Алюміній (Al)	відсутність	<500	501—2 000	>2 000	100-9000
2	Барій (Ba)	< 100	100—200	201—1 000	> 1 000	100-900
3	Берилій (Be)	<0,2	0,2—1,0	1,1—2,0	>2,0	1-9
4	Бор (B)	<200	200—500	501—1 000	> 1 000	1000-9000
5	Броміди (Br)	<10	10—25	26—100	> 100	100-900
6	Ванадій (V)	<10	10—50	51—100	> 100	1-9
7	Залізо загальне (Fe)	<300	300—1 000	1 001— 2 000	>2 000	10000-90000
8	Кадмій (Cd)	<1	1—2	3—4	>4	10-90
9	Кобальт (Co)	<10	10—50	51—100	> 100	1-9
10	Літій (Li)	<10	10—20	21—30	>30	100-900
11	Марганець (Mn)	<50	50—100	101—500	>500	100-900
12	Миш'як (As)	<10	10—20	21—50	>50	10-90
13	Мідь (Cu)	<1	1—2	3	>3	10-90
14	Молібден (Mo)	<200	200—300	301—500	>500	10-90
15	Нікель (Ni)	<20	20—50	51—100	> 100	10-90
16	Ртуть (Hg)	<0,5	0,5—1,0	1,1—2,0	>2,0	1-9
17	Свинець (Pb)	<10	10—30	31—100	> 100	10-90
18	Селен (Se)	відсутність	<5	5—10	>10	10-90
19	Сурма (Sb)	<1	1—10	11—15	>15	10-90
20	Стронцій (Sr)	2000-7000	2000-7000	2000-7000	2000-7000	10000-90000
21	Талій (Tl)	відсутність	<10	10—20	>20	10-90
22	Фториди (F ⁻)	2 000—7 000	2 000—7 000	2 000—7 000	2 000—7 000	10000-90000
23	Хром (III), Cr (III)	відсутність	<0,5	0,5—1,0	>1,0	
24	Хром (VI), Cr (VI)	<700	700—1 000	1 001— 1 500	> 1 500	10-90
25	Цинк (Zn)	< 100	100—200	201—500	>500	100-900

Ресурсні критерії оцінювання

Для *підземних вод* використовують наступні показники – модуль експлуатаційних запасів, який за необхідності може бути диференційований за водоносним горизонтами, що використовується для централізованого водопостачання і водоносних горизонтів.

Для *літосфери* використовується геодинамічна група критеріїв, яка включає два показника: площу і глибину техногенної переробки (порушеність, освоєність, забудованість).

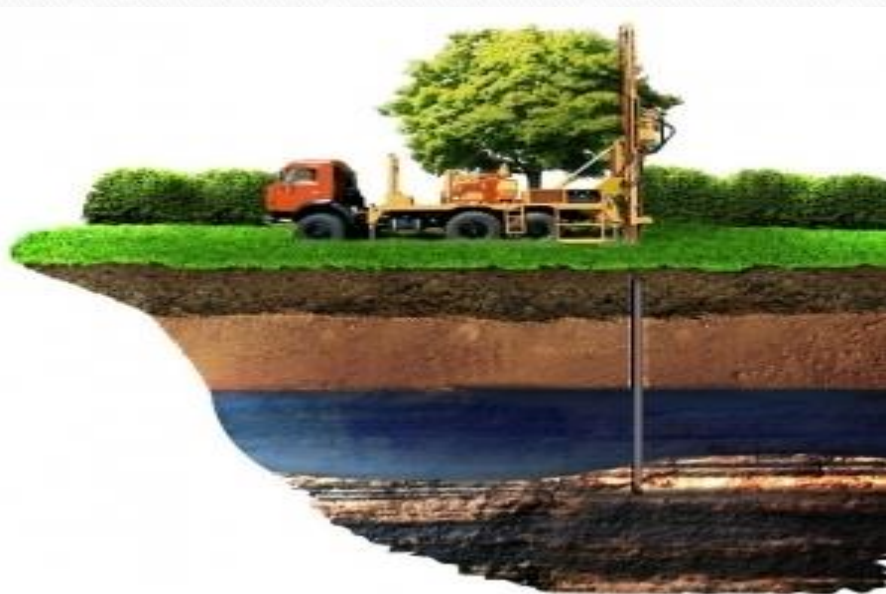

Інтегральна оцінка зміни геологічного середовища

Існує два підходи

Перший підхід базується на використанні дворядної матриці, на якій за вертикальною шкалою розташовуються аналізовані компоненти геологічного середовища з розбиттям за рівнем змінної, а за горизонтальною шкалою-групи оцінюваних критеріїв.

Другий підхід базується на отриманні сумарного оцінювання рівня геоекологічної зміни території та реалізується через облік коефіцієнту площадкового ураження і відносної зміни шляхом їх підсумування за всіма даними критеріями та компонентами середовища.

**При обґрунтуванні і оцінці впливу на літосферу
(геологічне середовище, включаючи підземні води)
рекомендується розглядати наступне:**

- геологічні і гідрогеологічні особливості території, геологічні процеси і явища;
- оцінка стійкості фунтів і активності геологічних процесів при техногенному впливі;
- прогноз зміни геодинамічних умов (зміна напруженості масиву порід, можливість деформації тощо);
- прогноз наслідків теплового впливу на ґрунт, зміна термодинамічних умов (рівня сезонного таяння, багаторічної мерзлоти, активізація геологічних процесів);

- прогноз впливу несприятливих геологічних явищ і процесів на можливість прояву аварійних ситуацій;
- прогноз зміни гідрогеологічних умов (посилення або ослаблення водообміну, утворення нових водоносних горизонтів, змішання вод, зміна рівня підземних вод, швидкостей, напрямку руху, зміна газового і хімічного складу та температури);
- прогноз можливого забруднення і виснаження підземних вод при техногенному впливі;
- прогноз впливу розробки, добування мінеральних і сировинних ресурсів на різні компоненти природного середовища;
- заходи щодо раціонального використання надр;
- заходи щодо локалізації наслідків аварійних-ситуацій, які порушують геологічне середовище;

- заходи щодо захисту підземних вод щодо забруднення і виснаження;
- рекомендації щодо складу і розміщення режимної мережі свердловин для вивчення, контролю і оцінювання стану гірських порід і підземних вод у процесі експлуатації наміченого будівництва;
- пропозиції щодо можливого повного комплексного використання корисних копалин з надр, що включають зниження якості запасів підземних копалин на сусідніх ділянках та в районах їх видобування (в результаті обводнення, вивітрювання, окислення, спалаху тощо);
- обґрунтування можливості підземного поховання шкідливих речовин і відходів виробництва;
- об'єм природоохоронних заходів і оцінка вартості заходів щодо охорони геологічного середовища і заходів запобігання і ліквідації аварійних ситуацій.